

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. II. An, & qualiter ignorantia pœnæ excuset ab incursu pœnæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

§. II.

An, & qualiter ignorantia pœnæ excuset ab incurſu pœnæ?

1108. **Q**uamvis verum ſit, quòd ignorantia legis excuset à pœna; ignorantia tamen pœnæ non excusat directè, & formaliter à culpa, lege cognita. Nam ignorantia non aliter excusat à culpa, niſi quatenus aufert, vel minuit voluntarium; at ignorantis pœnis non propterea culpa, lege cognita, eſt minùs voluntaria directè, & formaliter; ergo nec erit minùs imputabilis directè & formaliter. Indirectè tamen, & quaſi per accidens minuitur nonnihil culpa, ignorantis pœnis; cùm culpa ſcientis legem; ſed ignorantis pœnam non adedò gravis ſit, quam culpa ſcientis utrumque, & nihilominus controve-nientis.

1109. Difficultas eſt, an, ſi ſcias actum lege prohiberi, ignores autem, illa lege, facientibus nihilominus actum, conſtitutam eſſe pœnam, excuſeris ab incurſu pœnæ? Haunoldus tom. 1. de jure, & juſt. tr. 1. n. 103. cenſet diſtinguendum inter pœnam proportionatam delicto ſecundùm ſe ſpectato, præſcindendò à circumſtantijs aggravantibus, ac exigentibus, ut in tali Republica ſpecialiùs, & graviùs, quam alibi puniantur; & inter pœnam, quæ imponitur delicto cum illis circumſtantijs conſiderato. In primò caſu cenſet, Reum delicti non excuſari à pœna, quantumvis ignorata; ſecùs in ſecundo, quia in hoc pœna reſpondet delicto non utcumque ſumpto, ſed ut graviori, quod delinquens ponitur ignoràſſe. Sanchez l. 9. matr. D. 32. n. 1. hanc quæſtionem vocat difficillimam, quòd confuſè ſatis diſcutiatur à Doctoribus non diſtinguentibus inter pœnas, ignorantias juris, facti, pœnæ, &c. his præmiſſis:

1110. Reſp. 1. excuſari à pœna, qui committit actum aliquem ſciens, illum alio jure prohibitum (v. g. naturali, vel divino) ignorans tamen jus novum, quod ei ſtatuit pœnam, priori jure non ſtatutam. Hanc reſponſionem in materia cenſurarum, tanquam probabiliorem tenet Sanchez cit. n. 9. Sed rationes ejus univerſaliter videntur probare etiam de alijs pœnis legalibus ipſo facto incurrendis. Nam

inter alias rationes ejus eſt, 1. quòd quantitas pœnæ commenſuranda ſit quantitati delicti, juxta c. Felicis, de pœnis in 6. ibi: *Judex pœnam metiatur ex culpa*; & c. 2. de his, quæ ſunt à major. part. Capit. ibi: *nec pœna ſit ulterius protrahenda, quam delictum fuerit*; cujus tamen contrarium fieret, ſi pœna eadem reſponderet transgredienti ſcienter ſolum jus antiquum non pœnale, ſed ignorantèr novum pœnale, quæ reſpondet ſcienter violanti utrumque; at hoc etiam locum habet in alijs pœnis alio jure ſtatutis; ergo.

Confirmat hoc ex c. Propoſuiſti, diſt. 82. ubi Innocentius I. Exuperio Epifcopo Tolet. reſcribens decidit, Clericos incontinentes non deponendos eſſe juxta Conſtitutionem Siricij Papæ; cauſamque reddit, *quia illam ignorabant*, ibi: *his ignorantibus venia non negabitur*, ubi gloſſa V. *negabitur*, rationem ſubdit: *quia decretum non ligat ignorantes*; ubi vides, eos Clericos fuiſſe excuſatos à pœna depositionis pœnaliter ſtatuta per Siricium in Clericos incontinentes, quia novum illud jus pœnale ignorabant, licèt ſciverint incontinentiam juri divino, & naturali eſſe contrariam; at hæc ratio locum habet etiam in alijs pœnis; ergo.

3. Jus indicens novam pœnam rei, antea prohibitæ, eſt prorfus novum quoad eam pœnam; ergo de illo, ſicut de alio novo jure diſcurrendum erit; ſed invincibiliter ignorantes transgreſſionem ſuam (quam ſciunt oppoſitam alteri antiquo juri divino v. g.) eſſe contrariam novo juri, excuſantur à culpa contra illud, ergo etiam à pœna novi juris.

Dices 1. per hæc ſolum probari, quòd ignorantia culpæ contra novum jus excuſet ab ejus pœna. Unde Sanchez cit. l. 9. D. 32. n. 6. conſtat, inquit, *apud omnes, quamvis lex ſufficienter promulgata ſit, ſi actum, nullo alio jure interdictum, puniatur, ignorantes invincibiliter diſpoſitionem illius legis, à culpa, & illius pœnis eximi*; licèt concedat idem etiam in caſu, quo actui, novo jure prohibito, ab eodem ſtatuitur pœna, ſi hoc novum jus ignoretur, licèt ſciatur prohibitus alio jure antiquiori, ut expreſſè habet n. 9.

Sed cùm ipſa impoſitio pœnæ, quæ fit nova lege, ſit etiam novum jus, ſi ignorantia novi juris excuſet à culpa, & illius pœna,

1211.

1212.

1213.

1214.

na, eo ipso non liberatur ignorans à pœna solo titulo ignoratæ culpæ, seu legis, *in quantum præcipientis, vel prohibentis præcisè*, sed etiam *in quantum punientis*, seu in quantum pœnalis; nam etiam *in quantum puniens*, seu imponens pœnam, est *novum jus*; cum etiam actus puniendi sit actus juris, seu legis propriè dictæ, ut constat ex dictis: at sic ad incursum pœnæ, requiritur cognitio pœnæ (quæ tamen non habetur ignoratâ pœnâ) cum aliàs haberi non possit cognitio *novi juris*, in quantum punientis; ergo

1215. Et ideo circa ignorantiam pœnæ quidam sic discurrendum censent. Cum delinquentis obligatio ad pœnam sit *naturalis*, hoc est, *non consurgens ex delinquentis consensu* in ipsam pœnam, & *scientiâ*, sed ex autoritate legis, & voluntaria positione delicti, bene sequitur, scientiam pœnæ non prærequiri eo titulo, ut incurratur, vel possit ipsa incurri: Secus tamen est, ut detur, & possit dari *consensus in causam pœnæ* non solum materialiter, sed etiam formaliter, *ut causa est*; ac proinde, *cum scientia pœnæ ad plenam juris scientiam acquirendam spectet*, de ignorantia pœnæ idem dicendum est, quod de ignorantia juris dictum est; ita Navarrus *in Summa* apud P. Sanchez l. 9. matr. D. 32. n. 20.

1216. Ex hoc colliges juxta Navarrum cit. non incurri pœnam legalem (loquendô non tantum de censuris, sed etiam quavis alia) sine notitia etiam ipsius pœnæ, *non ut delinquens consentiat in pœnam, sed in causam pœnæ*, nimirum in transgressionem prout illativam pœnæ; quod utique fieri non potest sine notitia pœnæ, seu legis in quantum punitivæ. Nam esto jus, quod imponit *obligationem ad culpam*, quin statuat actu in contrarium gesto pœnam, scienter violetur, si tamen ignoretur aliud jus eidem actu statuens etiam pœnam, hæc non incurritur, ut tenet etiam Sanchez, relatus n. 1213. ergo idem dicendum erit, licet utrumque præstet idem jus, & scienter violetur, *in quantum prohibitivum*, si ignoretur, *in quantum punitivum*. Nam ut tale, relatè ad prohibitivum quâ tale, explicat *novum jus*, cujus transgressio quâ talis non stat sine cognitione pœnæ per ipsum statutæ. Et ideo sententiam Navarri amplectuntur Philarch. Manuel, Hostiensis, & complures a-

lij apud Sanchez cit. n. 20. qui *num. seq.* eandem concedit esse probabilem.

Sed quia suprâ n. 1209. notavimus ex 1217. Haunoldo, etiam ab ipso concedi, non incurri pœnam legis non præcognitam, quando ea imponitur delicto non nudè sumpto; sed solum quando aucta est ultra delicti nudè considerati naturam; secus, quando est proportionata delicto nudè, ac secundum se sumpto; id, quod etiam docet Sanchez cit. *num. 20. sub finem*, rationem dans: quia pœna delicto secundum se considerato imposta, *aut scita est, aut sciri debuit*; quando autem aucta est propter aliquas circumstantias, justè ignoratur: quæstio est, an saltem tunc, ubi pœna respondet soli delicto nudè considerato sine alijs circumstantijs v. g. majoris gravitatis, reiterationis, &c. pœna ignorata incurratur?

Mihi semper visa est probabilior negativa cum Navarro, & alijs suprâ cit. 1. quia etiam talis pœna potest quandoque justè ignorari, licet, cum ordinaria sit, præsumatur scita, & ut talis habeatur in foro externo; ergo cum pœna justè ignorata excuset ab incurfu talis pœnæ, quantumvis ordinaria sit, & proportionata delicto, non incurretur ignorata. 2. pœna, secundum quod correspondet delicto, *ut aucto* ex aliqua circumstantia, secundum eum excessum non incurritur, si sit ignorata quoad jus novum disponens pœnam tali augmento delicti, ut fatetur Haunoldus, & alij; ergo etiam secundum quod correspondet delicto nudè sumpto, si ignoretur statuta delicto nudè sumpto; pat. conseq. à fortiori; si enim ignorantia, quod jus ob aliquam circumstantiam augeat, vel statuatur pœnam majorem, quàm mereatur delictum secundum se, excusat à pœna, secundum quod commensuratur delicto, ut subest illi circumstantiæ, seu ut aucto; à fortiori excusabit ignorantia, quod jus ob substantiam talis delicti, imponat, & statuatur talem pœnam, quæ cæteroquin dignum est delictum secundum se consideratum; nam & delictum, ut subest tali circumstantiæ, dignum est eâ pœnâ auctâ.

Nec juvat, quod communiter affertur, 1218. *cenfuras habere hoc speciale*, non communè alijs pœnis, nempe quod illæ non infligantur, *nisi contumacibus*; quæ circumstantia requirit notitiam pœnæ. 1. quia

contumacia, contra repetitas monitiones de obligatione legis ad culpam, stare potest sine cognitione pœnæ tali contumacia ipso facto annexa; & tamen censura non incurritur sine cognitione pœnæ, quia scilicet ex natura legis pœnalis incurfus pœnæ, jure statuta, requirit violationem juris non utcunque prohibentis, sed pœnaliter; ut diximus n. 1210. sed hoc est commune omni pœnæ legali.

1220. Deinde gratis dicitur, quod censuræ titulo contumacia specialiter exigant præviam cognitionem talis pœnæ. Nam id nullo jure probatur. Primò enim ratio contumaciæ salvatur, si quis etiam post inirmationem de sua obligatione in contrarium operatur; sic, qui sciens se errare in materia fidei, nihilominus in errore suo perseverat, cum pertinacia dicitur tueri errorem; ergo ratio contumaciæ stat sine cognitione pœnæ.

1221. Denique contumacia idem valet, atque inobedientia voluntaria, qua quis monitionem Judicis implere contemnit, ut notat Percyra in Elucidar. n. 1727. ex c. 2. de dolo & contumacia. Unde propriè accipitur in ordine ad Superiorem, quæ Judex est; & consistit in non faciendo voluntariè, quod quis scit se facere debere; sic ille; sed hoc non requirit ex natura rei scientiam pœnæ, ut liquet ex data contumaciæ definitione; ergo censuræ non prærequirunt cognitionem pœnæ, ex hoc, quod supponant contumaciæ; ergo si eam prærequirunt, id contingit ex natura legis pœnalis; at sic non habent hoc specialiter præ alijs pœnalibus legibus; ergo.

§. III.

Resolvuntur argumenta contraria.

1222. Antequam proponam objectiones, notandum 1. tanquam probabilius à nobis sustineri, quod non incurrat pœnam novo jure statutam, qui hoc novum jus ignorat, in quantum est prohibitivum, licet sciat actum alio jure prohibitum, ut diximus n. 1210. Not. 2. quamvis ignorantia pœnæ non minuat culpam, in quantum est contra legem prohibentem cognitam; quia non minuit voluntarium in actu, in quantum opponitur legi quæ pro-

hibenti actum, ut diximus n. 1208. per accidens tamen ex ignorantia pœnæ minui culpam, quatenus hæc foret major, si actus factus esset non tantum cum scientia prohibitionis, sed etiam punitionis, quam si factus esset cum sola notitia prohibitionis.

Not. 3. à nobis sustineri ut omninò probabile, nullam incurri pœnam, à lege decretam ipso facto in transgressores, nisi actus fiat non tantum cum scientia prohibitionis, sed etiam ipsius pœnæ. 1. quia cognitio pœnæ pertinet ad notitiam juris imponentis pœnam, ut exposuimus à n. 1214. 2. quia aliàs delicta inæqualia punirentur æquali pœna, de quo V. n. 1210. 3. quia incurfus pœnæ, peccato solum accessorix extrinsecus, requirit consensum in causam pœnæ, quæ talem, ut docet ipse Sanchez (aliàs nobis contrarius) qui loc. cit. n. 14. sic loquitur: cum pœna in se ipsa nobis involuntaria sit (ut diximus n. 1215.) in causa debet esse voluntaria, quo enim incuratur, debet amari delictum, ut est causa pœnæ, saltem in excommunicatione; unde oportet illius notitiam præmitti; sed hoc non stat cum ignorantia pœnæ; ergo.

Not. 4. quosdam universaliter tenere, nec ad censuras ipso facto incurrendas prærequiri notitiam pœnæ, sed sufficere notitiam de prohibitione actus; alios, in censuris requiri non tantum notitiam culpæ, si fiat contra legem, sed etiam pœnæ; in alijs autem pœnis, quæ proportionatæ sunt delicto secundum se, sufficere notitiam culpæ, etiam cum ignorantia pœnæ, ut diximus n. 1209. Proponemus igitur utriusque partis argumenta contra nostrum assertum in n. 1223. Igitur:

Dices 1. ad incurrendam pœnam ipso facto statutam à lege, non requiritur consensus delinquentis in pœnam; ergo ignorans pœnam, modò sciat actum sub culpa vetitum, incurrit pœnam. Ant. prob. primò, quia obligatio ad pœnam est naturalis, & non nascitur ex nostro consensu, sed ex autoritate legis eam imponentis, & libero consensu in delictum. Nam omnes (intellige obligationes ex delicto) ex re nascuntur, id est, ex ipso maleficio, ut dicitur in Instit. de obligat. quæ ex delicto, & L. Imperatores, ff. de jure Fisci, ibi: tu te huic pœna subdidisti. Patet etiam conseq-